

תורה אור

עם ביאורי
הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשת מקץ

ד"ה "כי עמך מקור חיים"
תורה אור מקץ, דף לד עמודה ב

תוכן העניינים

המנורה ונרותיה: ישראל והמידות.....3

התלבשות אין סוף בתורה ומצוות.....5

המשכה על ידי ביטול בבחינת עבד.....19

אתערותא דלעילא על ידי אתערותא דלתתא...21

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

"כי עמך מקור חיים באורך נראה אור". הנה מה שכתוב "נראה אור" יש בו שני פירושים: האחד הוא כפשוטו שהאור נראה ומתגלה, והשני הוא לשון רבים מדברים בעדם, (כלומר) אנחנו נראה את האור. ולהבין זה, גם להבין מהו "כי עמך מקור חיים", ולא כתיב כי אתה. כי הנה כתיב "ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה, ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה, ושנים זיתים עליה". וביאור הדבר, כי הנה עניין המנורה הוא כמו שכתוב "זה דבר ה' אל זרובבל", כלומר שהמנורה היא בחינת דבר ה', הוא בחינת כנסת ישראל מקור נשמות ישראל, ושבעה נרותיה הן שבע מדות עליונות: אהבה ויראה והתפארות, שמאירים מלמעלה בכל נפש מישראל בבחינת אתערותא דלעילא, שאפילו ברשע שורה עליו מלמעלה בבחינת מקיף.

יודע מה אלה, והוא אומר שאיננו יודע ואז המלאך מסביר לו "זה דבר ה' אל זרובבל", והמשך: "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה'". הוא מפרש כלומר שהמנורה היא בחינת דבר ה'. פשר החזון הוא בעצמו הדברים הללו. לא 'זה דבר ה' אל זרובבל' (נקודותיים), פירוט מה הוא הדיבור) אלא הפשר מתחיל: זה 'דבר ה' אל זרובבל'. החזון הזה של המנורה הוא בעצמו החזון של דבר ה', הדיבור האלוקי השכינה הוא בחינת כנסת ישראל מקור נשמות ישראל. זהו הדיבור האלוקי בעצמו. ושבעה נרותיה הן שבע מדות עליונות אהבה ויראה והתפארות שהן מאירים מלמעלה בכל נפש מישראל בבחינת אתערותא דלעילא. מנורת הזהב הזו דולקת על ראשו של כל נפש מישראל ומאירה בו, משום שהיא דבר ה', הדיבור האלוקי, כנסת ישראל, ההוויה של הקדושה האלוקית בכללה, ה'דבר' של מעלה שהוא מתגלה אל ישראל. שאפילו ברשע שורה עליו מלמעלה בבחינת מקיף. יש אנשים שהמנורה הזו כאילו בוערת בתוכם. יש אנשים שהמנורה הזו היא כאילו מעליהם. המנורה יכולה להיות גם

המנורה ונרותיה: ישראל והמידות

"כי עמך מקור חיים באורך נראה אור". הנה מה שכתוב נראה אור יש בו שני פירושים. האחד הוא כפשוטו שהאור נראה ומתגלה. 'נראה' הוא כאן גוף שלישי יחיד במובן של הוויה מופשטת במשמעות של - 'האור נראה'. והשני הוא לשון רבים מדברים בעדם ואז פירושו (כלומר) אנחנו נראה את האור. באורך - 'האור נראה' או באורך - 'אנו נראה את האור'. ולהבין זה, את שתי המשמעויות השונות, גם להבין מהו "כי עמך מקור חיים" ולא כתיב כי אתה מקור חיים. הרי לכאורה ההדגשה היתה צריכה להיות "כי אתה מקור חיים" במקום זה הוא אומר "כי עמך מקור חיים". כי הנה כתיב "ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה ושנים זיתים עליה". וביאור הדבר כי הנה עניין המנורה הוא כמו שכתוב "זה דבר ה' אל זרובבל". באותו חזון המנורה של זכריה, הנביא רואה חזון והמלאך שואל אותו אם הוא

ולכן כתיב 'עליה', שבבחינה זו שהוא בבחינת השראה מלמעלה בבחינת מקיף, כולם שווים לטובה. וכמאמר חז"ל: "אכל בי עשרה שכינתא שריא", כמו שמבואר בתניא. ושבעה ושבעה מוצקות הם בחינת המשכות ממדריגות עליונות מבחינת סובב כל עלמין לאתערותא דלעילא זו. וכמה דרגין דא לעילא מדא עד רום המעלות, וכולם הם בחינת שבעה שבעה, וזהו לנרות אשר על ראשה. והנה כתיב "מנורת זהב כולה", שכל ההמשכות מלעילא לעילא מריש כל דרגין הוא על ידי בחינת זהב, שהוא בחינת שמאל, כמו שכתוב: "מצפון זהב יעטה על א-לוה נורא הוד". והעניין, כי הנה כתיב: "המגביהי לשבת, המשפילי לראות בשמים ובארץ". שמים – פירושו 'שם מים', דהיינו בחינת מים, שהוא בחינת המשכה והשפעה ממקום גבוה, מסובב כל עלמין למקום נמוך, להיות בחינת ממלא כל עלמין, והוא בחינת השפלה וירידה אצלו יתברך.

יש שכינה מעליהם, לפחות עשרה נמצאים שם. יש עשרה אז יש השראת שכינה. השאלה כמה הם מודעים להשראת השכינה, לזה שהשכינה מצויה - זו בעיה אחרת, והיא תלויה בהם. כמו שנאמר על מי שמקדש אישה על מנת שהוא צדיק גמור הרי זו מקודשת אפילו אם הוא רשע גמור. מדוע? שמא הרהר תשובה בלבו. יכול להיות שברגע אחד הוא יהפוך להיות מרשע גמור לצדיק גמור. אנחנו צריכים לחשוש לזה לא רק כאידיאה אלא אפילו כבעיה הלכתית. יבוא בן אדם פלוני בן פלוני שאנחנו יודעים את מעשיו הלא טובים והאיש הזה יאמר על מנת שאני צדיק גמור וההנחה תהיה: זה לא ברור שהוא צדיק גמור, אבל אולי.

העניין הזה של השראת השכינה ששורה על כל עשרה היא דבר שאיננו תלוי באישיותם אלא בנשמתם, ומצד זה כולם שווים. כמו שמבואר בתניא באריכות כמה פעמים. אם אדם יודע ששכינה שורה, אין הוא יכול להתנהג כך? וזה צד אחר של העניין.

למטה וגם למעלה. האור הזה נמצא אי-שם מעל לכל אדם מישראל. ולכן כתיב 'עליה' שבבחינה זו שהוא בבחינת השראה מלמעלה בבחינת מקיף כולם שווים לטובה. ההבדל הוא בין ההשראה הפועלת פנימה אל תוך האדם, ובין אותה הארה שמאירה עליו בבחינת השראה של מעלה, שפועלת עליו מעל ההווה שלו. מה שנקרא בחינת מקיף - מציאות שמשפיעה בלי להיות מופנמת. מבחינת ההשראה הכללית מבחינת ההארה של האור העליון בכל אדם מישראל יש השראה כזו - וכולם שווים לטובה וכמאמר חז"ל אכל בי עשרה שכינתא שריא. = על כל מקום שיש בו עשרה שורה השכינה. וההדגשה היא על הכל, ולא חשוב מה העשרה הללו עושים. בין שהם צדיקים ובין שהם רשעים, בין שהם יושבים ועוסקים בתורה ובין שיושבים ועוסקים בדברים בטלים – על כולם שכינתא שריא. ההבדל הוא רק באיזו מידה הם מודעים להשראה הזו ובאיזה מידה ההשראה הזו פועלת גם בתוכם. כלומר, העשרה מישראל או כך וכך מישראל, שנמצאים במשחק כדורגל

לבן, וזהב הוא בצבע אדום שהוא הצבע של הגבורה. זוהי התחלה של דבר שתגיע אחר כך לסיומה, לחיבורה לאחר מכן. ההתחלה היא כאן בתמצית. הוא מעמיד אבני בניין להבנת העניין של "באורך נראה אור" עם שני הפירושים שלו. מנורת הזהב שהיא דבר ה' בעצמו, שהיא השכינה עצמה שזורחת על ראשיהם של כל אדם מישראל אף על פי שאינה מאירה בכל אדם בתוכו. והעניין הנוסף שכל זה בא דווקא מבחינת הגבורה ולא מבחינת החסד.

והעניין כי הנה כתיב "המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ". שמים - פירושו אחד הפירושים שכבר מופיע ברש"י על התורה ומקורו במדרש: שם מים. דהיינו בחינת מים, שהוא בניגוד לנאמר בחלק הקודם, בחינת המשכה והשפעה ממקום גבוה מסובב כל עלמין למקום נמוך להיות בחינת ממלא כל עלמין והוא בחינת השפלה וירידה אצלו יתברך. הרעיון הזה מופיע בפסוק בעצמו. הפירוש הקבלי הוא דבר לעצמו אבל הרעיון בטהרתו מופיע: 'המשפילי לראות בשמים'. לא שהשם נמצא בשמים ומשפיל לראות בארץ אלא הוא משפיל לראות בשמים. הוא גבוה מעל גבוה מעל לשמים ולכן הוא משפיל לראות בשמים. השמים הם הנתינה בעצמה. הם כולם הביטוי של המקור של ההשפעה. אבל ההשפעה פירושה הורדה מלמעלה למטה, המשכת דברים מלמעלה למטה וזה בשביל הקדוש-ברוך-הוא הוא עניין המשפיל. זה שיש השפעה המשכה והורדה הוא עניין של ההמשכה עצמה.

וזהו העניין הזה של 'מנורת זהב כולה' המנורה שמאירה מלמעלה על כל הנשמות, שיש בה שבעת קני המנורה. **ושבעה ושבעה מוצקות שבדרך כלל מפרשים אותם בתור צינורות שבהם השמן ניצוק, הם בחינת המשכות ממדריגות עליונות מבחינת סובב כל עלמין לאתערותא דלעילא זו.** עד שמגיע העניין הזה של שכינה שרויה יש דרגות מעל לדרגות, מה שנקרא בפסוק 'שבעה ושבעה מוצקות', והדרגות הללו יורדות דרגה מתחת לדרגה עד שיש אותה מנורת זהב שהיא כאילו על ראשו של כל אדם מישראל.

וכמה דרגין דא לעילא מדא = כמה דרגות זו למעלה מזו עד רום המעלות וכולם הם בחינת שבעה שבעה. אותו מספר של שבעה שבעה נמצא בדרגות שונות, אבל בסופו של דבר הוא מגיע עד למטה מרום המעלות. וזהו לנרות אשר על ראשה.

התלבשות אין סוף בתורה ומצוות

והנה כתיב מנורת זהב כולה, שכל ההמשכות מלעילא לעילא מריש כל דרגין הוא על ידי בחינת זהב. שהוא בחינת שמאל כמו שכתוב "מצפון" (שהוא שמאל) זהב יעטה על א-לוה נורא הוד". צפון נקרא שמאל לא רק בערבית אלא גם בעברית, במקרא יש שמאל ותימן. וזה פשוט בגלל הכיוונים, מכיוון שמזרח הוא קדם ומערב הוא אחור לכן תימן - ימין הוא דרום וצפון הוא שמאל. דבר שבא מצפון הוא עניין של גבורה. במקומות אחרים מדברים על היחס שבין זהב וכסף. כסף הוא מבחינת חסד, וכסף הוא בצבע

ופירוש "בשמים ובארץ" (בבי"תים הנוספים), מתפרש לשני עניינים. האחד שהוא משפיל את עצמו כביכול לראות תוך השמים ותוך הארץ. והשני, כלומר שעל ידי בחינת שמיים וארץ משפיל את עצמו, שהם הם הגורמים לבחינת ירידה והשפלה זו.

וביאור העניין, כי פירוש "המגביהי לשבת", אין רוצה לומר שהוא יתברך גבוה בבחינת מקום, שהרי הנה "מקום אתי" כתיב, והוא יתברך מקומו של עולם ואין העולם מקומו. אלא פירוש גבוה במעלה ועילוי אחר עילוי עד אין קץ ותכלית, שהוא קדוש ומובדל מגדר עלמין. כי "כולם בחכמה עשית", ו-"עולם חסד יבנה". והוא יתברך רם ונשא ממדרגת חכמה עילאה וחסד עליון, ואין להם ערוך אליו יתברך כלל. וכדכתיב: "לך ה' הגדולה", שמידת הגדולה היא בטלה אליו ואין עולה בשם גדולה כלל. וכן בחינת חכמה נחשבת לגבי הקדוש ברוך הוא כעשייה גשמית, כמו שכתוב: "כולם בחכמה עשית". אלא מה שמתלבש אור אין-סוף ברוך הוא בחכמה ובחסד ומתפשט תוך עלמין, הוא בחינת ירידה והשפלה גדולה. והנה בחינת התלבשות זו,

מאשר שימוש אחד שהוא משתנה במשמעויות שלו. השימוש האחד הוא 'בשמיים' בתוך השמיים במובן של בי"ת מקום. השני – בשמים על ידי השמיים. המשפילי לראות על ידי השמיים ועל ידי הארץ. וביאור העניין כי פירוש התחלתו של הפסוק המגביהי לשבת אין רוצה לומר שהוא יתברך גבוה בבחינת מקום. לכאורה אפשר להגיד הקדוש ברוך הוא לא נמצא בשמיים הוא נמצא כך וכך אלפי קילומטרים מעל לשמיים. אין הכוונה של המגביהי לשבת, שהוא נמצא לא במקום גבוה זה אלא למעלה ממנו. ומדוע? שהרי הנה מקום אתי כתיב ופירושו חז"ל והוא יתברך מקומו של עולם ואין העולם מקומו. השם לא נכלל בתוך המקום. הוא לא חלק מהעניין הזה שאני מציב אותו באיזו נקודה בתוך המקום או בתוך החלל, אלא החלל הוא חלק מהברואים של הקדוש ברוך הוא. המקום הוא איתי לא אני במקום כזה או אחר. וממילא הפירוש

ופירוש בשמים ובארץ (בבי"תים הנוספים) מתפרש לשני עניינים. המשפילי לראות והפסוק היה יכול להאמר גם 'המשפילי לראות שמים וארץ'. אבל פה נאמר "המשפילי לראות בשמים ובארץ". אפשר לפרש בשני אופנים: האחד שהוא משפיל את עצמו כביכול לראות תוך השמים ותוך הארץ וזה הפירוש הפשוט – המשפילי לראות מה קורה בשמים ומה קורה בתוך בארץ. זה לא רק שהוא משפיל לראות את השמים והארץ, אלא הוא משפילי בשמים ובארץ במה שקורה בתוכם לא רק בכללם אלא גם בפרטיהם. והפירוש השני כלומר שעל ידי בחינת שמיים וארץ משפיל את עצמו שהם הם הגורמים לבחינת ירידה והשפלה זו. אפשר לפרש את 'בשמים' במשמעות בי"ת של מקום: בשמיים – בתוך השמיים. ויש גם בי"ת במשמעות של אמצעי. אני כותב בעט פירושו אני כותב על ידי האמצעי הזה שהוא עט. לבי"ת השימוש יש יותר

שייכות, של קניין. לקדוש ברוך הוא שייכים הגדולה, והגבורה, התפארת, הכסף, הזהב, החתולים, הכלבים והפשפשים – כולם שייכים אליו ומבחינה זו הם כולם דברים שהוא יוצר בעולמו ובכללם גם החכמה בכל הדרגות שיש לחכמה. ולכן העולם הנוצר על ידי החכמה הוא ממילא למטה במדרגה. כך ש'המגביה לשבת' פירושו - הוא נמצא גבוה כל כך מעל כל המציאויות, שאפשר רק להגיד שהוא 'מגביה לשבת'. כל כמה שאני יכול לתאר לעצמי את הקדוש ברוך הוא עליון, הוא יותר עליון מזה. כל תפיסתי על הערכה, על הגדרה ועל איזשהם גבולות, כולם אינם שייכים אלא לבחינת ברואיו. ומבחינתו החכמה היא בשבילו כלי המעשה ולכן הוא אומר 'כולם בחכמה עשית' כמו שאדם אחר יכול לומר: הוא עשה את הדברים הללו באת, במעדר, במפסלת, באיזה כלי אחר. הקדוש ברוך הוא עושה בחכמה ולכן החכמה היא בשבילו לא כלי המחשבה אלא כלי המעשה. וזוהי הבחינה שהוא מדבר על העליון מכל, שכל אלו הוא נמצא מעל ומעבר להם. אלא, משום כך, מה שמתלבש אור אין-סוף ברוך הוא בחכמה ובחסד ומתפשט תוך עלמין הוא בחינת ירידה והשפלה גדולה. זוהי ירידה והשפלה בשבילו שהוא יורד אל תוך העולמות. 'המשפילי לראות בשמים ובארץ' שזוהי בשבילו ירידה והשפלה שהוא פועל, שהוא משפיע, שהוא נמצא בשמיים ובארץ. לגבי מהותו הם בלתי נחשבים. והנה בחינת התלבשות זו. אמרנו שהקדוש ברוך הוא מתלבש בחכמה

של 'המגביה לשבת' אי אפשר להבין אותו במשמעות של מקום, שהוא מגביה לשבת במקום יותר גבוה, משום שלמקום אין נקודה והערכה לגבי המהות האלוקית, שהרי הוא נמצא מלמעלה ומעבר לבחינת המקום. אלא פירוש גבוה במעלה ועילוי אחר עילוי עד אין קץ ותכלית. כשהוא אומר 'המגביה לשבת' ההגבהה הזו איננה מקומית כמו שהמשפילי לראות איננו מקומי, כיווני, אלא הוא עניין של מדרגה. הוא נמצא במדרגה גבוהה יותר, המגביה לשבת שהוא נמצא דרגה למעלה עד אין קץ. שהוא קדוש ומובדל מגדר עלמין. משום שהוא בעצמו לא רק שהוא לא נמצא בתוך העולמות אלא הוא נבדל מכל העולמות ולא רק מן העולם החומרי שלנו אלא מהעולמות בכלל. כי כאמור כולם בחכמה עשית ועולם חסד יבנה. והוא יתברך רם ונשא גם ממדרגת חכמה עילאה, גם ממדרגת וחסד עליון, ואין להם ערוך אליו יתברך כלל. וכדכתיב לך ה' הגדולה. והוא מפרש את זה כך: שמידת הגדולה היא בטלה אליו ואין עולה בשם גדולה כלל. וכן בחינת חכמה נחשבת לגבי הקדוש ברוך הוא כעשייה גשמית כמו שכתוב כולם בחכמה עשית. מה זאת אומרת שהוא מובדל מגדר עלמין? משום שכל מדרגות העולם בכל מעלותיהם בכל שינוייהם וענייניהם – כל העולמות הם כולם 'בחכמה עשית' או 'עולם חסד יבנה'. גם החכמה וגם החסד הם מידות השייכות לקדוש ברוך הוא אבל אינן מידות שמודדות אותו. כשהוא אומר 'לך השם הגדולה והגבורה והתפארת' זה כמו שהוא אומר 'לי הכסף ולי הזהב'. זהו עניין של

היא בבחינת תורה ומצוות, וכמאמר חז"ל: הקדוש ברוך הוא מניח תפילין, הקדוש ברוך הוא מתפלל, ואמרו: "מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא בטלית כשליח ציבור", ואמרו "שלוש ראשונות יושב ועוסק בתורה", וכן על דרך זה כל המצוות. וזהו "אשר קידשנו במצוותיו", במצוותיו דייקא – במצוות שלו, שהמצוות רמ"ח פיקודין הן רמ"ח אברין דמלכא, כלומר כמו למשל איבר הגשמי שהוא בטל ומתאחד עם החיות הרוחני השוכן בקרבו, כך כל המצוות הם בטלים ומתאחדים באור אין-סוף ברוך הוא ממש, ובהם ועל ידיהם נמשך גילוי אור אין-סוף ברוך-הוא להתלבש בבחינת חכמה וחסד. 'וקדשנו', שבאתערותא דלתתא, בעשיית האדם מצוות ה', גורם אתערותא דלעילא, ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח.

על דרך זה כל המצוות. כלומר מה שאמרנו פה - תפילין, תפילה, עטיפה ותורה הם דוגמאות מפני שבעצם הקדוש ברוך הוא מתגלה בכללותן של המצוות. ויותר מזה, כללותן של המצוות בשלימות הוא כאילו הכלי שבו מתגלה הקדוש ברוך הוא. וזהו אשר קידשנו במצוותיו, במצוותיו דייקא – במצוות שלו. לא המצוות שמתייחסות אליו אלא המצוות שלו - המצוות שכביכול הוא עושה אותן. הקדוש ברוך הוא קידש אותנו במצוותיו. הוא קידש אותנו על ידי זה שאנחנו נוטלים חלק במצוות שלו, זהו קידשנו במצוותיו. קידש אותנו על ידי זה שאנחנו עושים את המצוות שלו. שהמצוות למשל רמ"ח פיקודין = רמ"ח מצוות עשה הן קוראים להם בקבלה רמ"ח אברין דמלכא. כלומר כמו למשל איבר הגשמי שהוא בטל ומתאחד עם החיות הרוחני השוכן בקרבו, כך כל המצוות הם בטלים ומתאחדים באור אין-סוף ברוך הוא ממש ובהם ועל ידיהם נמשך גילוי אור אין-סוף ברוך-הוא להתלבש בבחינת חכמה וחסד. כשאנחנו מדברים על המצוות בתור איברין דמלכא, למעשה אנחנו אומרים שהמכלול של כל

ובחסד מתלבש בתוך העולמות. פירושו של דבר הקדוש ברוך הוא כאילו מתגלה במציאות באיזושהי מדרגה של ציעוף, של הסתר ושל מחסה ודרך המדרגה הזו הוא מתגלה בתוך המציאות. התלבשות הזו היא בבחינת תורה ומצוות. הקדוש ברוך הוא מתגלה אל תוך העולמות, וההתגלות הגבוהה ביותר היא זו שבאה דרך תורה ומצוות. כביכול הקדוש ברוך הוא מתלבש ומתגלה בתוך מהותן של המצוות. וכמאמר חז"ל שאמרו הקדוש ברוך הוא מניח תפילין, הקדוש ברוך הוא מתפלל, ואמרו מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא בטלית כשליח ציבור. כל אלה שהם אומרים שהקדוש ברוך הוא עושה מצווה, פירושו של דבר שהוא מתגלה בתוך המהות של המצווה. שהמהות של המצווה היא ההתגלות שלו, ולכן הוא כביכול מניח תפילין, כביכול הוא מתפלל וכו'. ואמרו ששלוש שעות ראשונות של היום הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה. כל הדימויים הללו הם הביטויים של הקדוש ברוך הוא שמתלבש בתוך המציאות. שהוא מתגלה בתוכה של המציאות, והוא מתגלה בה קודם כל בתורה ובמצוות. וכן

שלו. ואם יש מצווה שבה הדבר הזה מופיע בצורה מאוד בולטת, זוהי המצווה של שבת. במצווה של שבת מודגשת ההשתתפות בין הקדוש ברוך הוא והאדם, שהקדוש ברוך הוא נותן לנו את השבת במתנה. השבת היא החג הפרטי שלו והוא מזכה אותנו בזה שאנחנו משתתפים בחג הפרטי שלו. המועדים - הרגלים - הם החגים שלנו במובהק במובן הזה שהם מועדי ישראל, ולכן הם נקבעים על ידי בית דין של ישראל שקובע מתי חל המועד. המועדים הם החגים של זכר ליציאת מצרים, אני חוגג את החג שלי, אני חוגג את מתן תורה אלי, אני חוגג את הסוכה שלי. השבת היא השבת לה'. 'ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וכו' וביום השביעי שבת'. כאילו שמישהו מזמין אותי לחגיגה הפרטית שלו. יש חג שהוא חג משותף בינינו ובין הקדוש ברוך הוא - אלה מועדי ה'. אבל יש שבת שהיא החגיגה של הקדוש ברוך הוא. בכל התפילות של השבת מופיע תמיד הנוסח "באהבה". השבת היא מתנת אהבה שהקדוש ברוך הוא נותן לנו, של דבר שאיננו שייך במהותו לנו אלא הקדוש ברוך הוא מתחלק איתנו בשבת שלו. הוא אומר: "בואו אלי תעשו איתי יחד שבת, משום שאני עושה שבת, ואתם בעצם אינכם עושים שבת, בשבילכם לשבת אין משמעות אמיתית". בשבילי (בתור אדם) כתוב 'כי בו שבת' משום כך אני משתתף גם כן, אבל אני לא שבתתי מבריאת העולם, אני יכול רק להשתתף בשביתה הזו של מעלה. זוהי המשמעות של 'במצוותיו', להיות קשור איתו במצוותיו.

המצוות, שהוא מכוון כנגד רמ"ח איברים ושס"ה גידים לאו דווקא של האדם, אלא הוא דמות האדם שעל הכסא, של הדמות של הקדוש ברוך הוא. מה זאת אומרת הדמות של הקדוש ברוך הוא? (כמו מה שכתוב 'מראה כבוד ה') כשם שהדמות של ה'אני' שלי היא שורה בתוך גוף מסויים, והגוף הזה הוא ה'אני' שלי במובן הזה שהוא האיברים שלי, כך המצוות הן האופן שבו מתגלה ה'אני' של הקדוש ברוך הוא. ולכן אפשר לדבר על המצוות כעל גופו של הקדוש ברוך הוא. המצווה בעצמה היא גופו של הקדוש ברוך הוא. ולכן כשאני עושה מצווה אני מתדבק בו. עשיית המצווה היא שאני מחזיק אותו על ידי זה שאני מחזיק את המצווה שלו. אני מחזיק את ההוויה הזו שעל ידה ובה הוא מתגלה בתוך המציאות.

וקדשנו מה זה 'קדשנו במצוותיו'? **שבאתערותא דלתתא, בעשיית האדם מצוות ה' גורם אתערותא דלעילא =** התעוררות של מעלה ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח. ועל ידי זה יש התעוררות עולם מעל עולם' דרגה מעל דרגה. ב'קדשנו במצוותיו' יש קודם כל את העניין הזה של 'מצוותיו' - הוא נתן לנו את המצוות שלו. זכותנו היא בכך שאנחנו נוטלים חלק במצוות שלו שהן סוג מסויים של שותפות. יש משל (שהוא אמנם מדובר לגבי התורה, אבל הציור של המשל הוא עתיק מאוד הרבה לפני דברי חז"ל) המשל אומר: כמו אב שמוציא משהו שהוא אוכל מתוך פיו ונותן לבן. העניין הזה של 'קדשנו במצוותיו' הוא שהקדוש ברוך הוא מתחלק איתי במצווה

וזוהו "הבט משמים וראה", ו"השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל". כי הנה כתיב: "רם על כל גוים ה'", שהגויים מקבלים חיות מצד רוממות ה' והתנשאותו בעצמותו כביכול, שהוא מצד עצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים, ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל. ומזה נמשך ממשלת הגויים על ישראל בזמן הגלות, גוים מרקדים בהיכל, וכי "שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך", שאינו תופס מקום כלל. וכך כל העולמות עליונים ותחתונים כולא כלא ממש חשיבי קמי קודשא בריך הוא, וכדכתיב: "כי נשגב שמו לבדו", רק "הודו" וזיוו והארתו "על ארץ ושמים".

ואני רק משמש איזה חיקוי. אבל זה לא ככה, אלא הוא מצרף אותנו באופן יותר פנימי. לא רק שהוא מרשה לנו להיות במחיצתו או לעשות כמעשיו, אלא הוא מרשה לנו יותר מזה. הוא נותן לנו גם את זה שהוא אומר "אכפת לי שאתם עושים כך וכך". וזו המשמעות של "על ידי אתערותא דלתתא - אתערותא דלעילא" על ידי התעוררות של מטה שהאדם פונה אל הקדוש ברוך הוא ועושה מצווה על ידי זה שהוא מעורר נחת רוח של מעלה. מצידו של הקדוש ברוך יש פה שני קולות שקוראים זה אל זה. והוא אומר: "למרות שהקול שלי אינו דומה ואינו באותו משקל, בכל זאת כשאני שומע את הקול הזה אני גם כן עונה כנגדו". זה מה שנאמר שכשאדם יושב ועוסק בתורה הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה כנגדו. וזהו 'וקידשנו במצוותיו' שהוא ההתעלות שבאה על ידי זה שהוא נתן לנו את הזכות היתירה להיות מקודשים במצווה, להיות מחוברים. שהמצווה הזו תהיה לה משמעות לא רק למטה אלא גם למעלה. לא רק כזכר אלא גם כמעשה.

וזוהו "הבט משמים וראה" ו"השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל". האמירה הזאת באה לומר "אנחנו

מפני שבמובן מסוים כל המצוות הן שותפות של האדם במצווה של הקדוש ברוך הוא. האדם משתתף בהתגלות האלוקית בתוך העולם שהיא מתבטאת במהות המופשטת של המצווה, והשתתפותו של האדם היא במצוותיו.

מה זה 'קדשנו'? שלא זו בלבד שיש לנו שותפות, ושיש לנו חלק מסוים בתוך המצווה, אלא יותר מזה אנחנו גם מקבלים את מתנת הקדושה, והיא שעל ידי עשיית מצווה אני יכול ליצור מאתערותא דלתתא - אתערותא דלעילא. אני יכול לחקות תמונה, מישהו עושה איזה מעשה ואני כנגדו עושה חיקוי. החיקוי הזה הוא שלי. אני יכול לשיר כמו זמר פלוני, אני שומע את השיר ואני שם גם כן כמו פלוני. אבל 'קידשנו במצוותיו' הוא נתינה הרבה יותר גדולה. משום שמשמעה הוא שלא זו בלבד שהעשייה הזו מותרת לי, אלא יתר על כן, העשייה הזו מעוררת דבר מלמעלה - שלקדוש ברוך הוא אכפת מזה שאני עושה את הדברים הללו. במובן מסוים זה כמו פזמון חוזר. התגובה שלי פועלת גם למעלה. העובדה שאני חוזר על אותם הדברים היא משמעותית וזהו העניין של 'קדשנו במצוותיו'. יכול להיות שהוא נמצא לבדו

הדברים הם אינדיפרנטיים – הקטן והגדול הטוב והרע השחור והלבן הם בדיוק שווים. ומשום שהם שווים יכול אכן לקרות דבר אירוני ופרדוקסלי. הפרדוקס הזה נובע מזה שהקדוש ברוך הוא מסתלק.

(אגב, 'מסתלק' היא בעצם מילה ארמית. 'סלק' פירושו בארמית - עלה. מסתלק הוא עולה מאיזשהו מקום. מאותו שורש בצורה אחרת שלו נובע למשל מסוק, שהוא צורה אחרת של אותו דבר, של 'נסק', 'סק', 'סלק' כולם צורות של אותו דבר. משום כן לפטירת הצדיקים קוראים הסתלקות. הוא מסתלק במובן הזה שהוא מתעלה.)

מכיוון שהוא נמצא למעלה למעלה משום כך הדברים בתוך המציאות לא חשובים. ולכן קורה מה שנאמר 'גויים מרקדים בהיכלו'.

כי "שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך" שאינו תופס מקום כלל. תהיה השממית אשר תהיה, בהיכלי מלך שהם כל כך גדולים ומפוארים השממית יכולה לטפס ואף אחד לא ירדוף לנקות את השממית משם. משום שאלה היכלי מלך ושם גם השממית יכולה ללכת. איש איננו שם לב אליה. משום שבהיכלי מלך, לפי הגודל של ההיכל לא משנה אם גם שממית אחת הולכת שם.

וכך כל העולמות עליונים ותחתונים כולא כלא ממש חשיבי קמי קודשא בריך הוא וכדכתיב "כי נשגב שמו לבדו", רק "הודו" שפירושו וזיוו והארתו "על ארץ ושמים". מבחינת המהות האלוקית לעולמות אין משמעות ולכן מה שקורה בהם הוא חסר

עשינו מה שציוויתנו, אמרנו מה שגזרת עלינו, עכשיו תקיים אתה את מה שהבטחת לנו". זה פחות או יותר הנוסח שהכהנים אומרים אחרי הברכה, הם אומרים "אנחנו עשינו מה שציוויתנו עכשיו אתה תעשה את החלק שלך". כשהכהן מברך הוא מברך מעין ברכה של מעלה, אבל כדי שהיא תהיה ממשית היא צריכה להופיע וזהו העניין של קידשנו במצוותיו.

עכשיו הוא עובר להסביר שההסתכלות הזו של 'השקיפה וברך' היא אמנם 'המגביהי לשבת' אבל 'המשפילי לראות'. אף על פי שהוא בעצמו המגביהי לשבת עם כל זה הוא משפילי לראות בשמיים ובארץ. כנגד זה כי הנה כתיב "רם על כל גוים ה' על השמים כבודו". הפירוש הוא שהגויים מקבלים חיות מצד רוממות ה' והתנשאותו בעצמותו כביכול. הם מקבלים חיות דווקא מהרוממות האלוקית שאיננה מתייחסת אל המציאות של העולם. שהוא מצד עצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל ומזה נמשך ממשלת הגויים על ישראל בזמן הגלות מה שאומרים שגוים מרקדים בהיכלו. מבחינת הרוממות האלוקית לדברים שבעולם הזה אין משמעות. מבחינה זו ההבדל בין גדול וקטן בין צדיק ורשע אין לו שום מובן. מן הצד הזה יכול להיות שהרע ימשול בטוב, משום שלגבי המעלה של עצמותו העליונה אין שום הבדל בין דבר לדבר ולכן יש עולם שהוא אינדיפרנטי מבחינה זו. כשאני משווה דברים אל מול העצמות האלוקית כל

וזוהו "כד סליק קודשא בריך הוא לעילא", רוצה לומר שנסתלק החיות מההארה למעלה מעלה לבחינת עצמותו ומהותו, ואזי העולמות אינם תופסים מקום כלל. והנהגת העולמות הוא בבחינת שינה כביכול, כאדם הישן שנסתלק שכלו מהכלי שהוא הגוף למקורו ושורשו, ולא נשאר כי אם כוח הדמיון שהוא רשימו. ולכן כתיב "ויקץ כישן ה'", וכתוב "עורה למה תישן ה'",

מישהו פעם אמר שאין בית כנסת שהגבאי שלו לא צריך לשבת ולדאוג משפיכות דמים, מי יקבל שישי ומי יקבל שלישי? ואם הוא לא יקבל את זה הוא לא יכול לישון בלילה. על דברים כאלה ועל פחותים מאלה לאנשים מבוגרים יש כאב לב. בן אדם יכול שלא ינוח בשלום על משכבו מפני שהיה איזשהו דבר של מה בכך. לגבי המהות האלוקית כל מציאותנו והויתנו היא פחות הרבה מזה, ולכן כל העניין הזה של חיים, מוות, צער, עונג, ייסורים, הצלחה, כישלון – מבחינת הרוממות העליונה אפילו ההבדלים של טוב ורע הם חסרי משמעות. מן הצד הזה יכול להיות שלטון של הרע בטוב, של הרשע בצדיק, של הזדים בעוסקי תורתך.

וזוהו שקוראים לזה כד סליק קודשא בריך הוא לעילא = כאשר מתעלה הקדוש ברוך הוא למעלה. רוצה לומר שנסתלק החיות מההארה למעלה מעלה לבחינת עצמותו ומהותו ואזי העולמות אינם תופסים מקום כלל והנהגת העולמות הוא בבחינת שינה כביכול. העולם מתנהג כמו שדבר מתנהג בתוך שינה כאדם הישן שנסתלק שכלו מהכלי שהוא הגוף למקורו ושורשו ולא נשאר כי אם כוח הדמיון שהוא רשימו ולכן הוא חולם כל מיני חלומות. בשינה יש חוסר מודעות ולפעמים יש חלום. בתוך החלום קורים כל מיני דברים משונים, דברים שאינם רציונאליים.

כל ערך. אם מסתובבת על הרצפה איזה גולה קטנה של זכוכית אני אשים לב אם הצד הירוק או הצד הצהוב או הצד הכחול נמצא למעלה? אני נמצא מעל לזה וזה מסתובב ומתגלגל לו ככה. פעם זה למעלה ופעם זה למטה ואין שום משמעות איזה חלק הוא זה שלמעלה ואיזה חלק הוא זה שלמטה.

השממית יכולה לטפס לכל מקום ולכן יכול להיות השלטון של רע בטוב, של רשע בצדיק, משום שהוא נובע מהעובדה שלגבי המהות האלוקית, לגבי האינסוף לכל הדברים אין חשיבות. כל העניין הזה מתחילתו עד סופו הוא לא חשוב. למשל בא תינוק קטן ובוכה שהוא הפסיד במשחק או שבמשחק במקום להיות מלך עשו אותו משרת והוא בוכה. אם אני מבוגר יותר אז כל זה נראה לי קצת מגוחך. אני אומר "לא המלך מלך, ולא המשרת משרת, כל זה לא רציני, כל העניין הזה הוא דבר של מה בכך". אבל כשאני מעורב במשחק זה דבר לגמרי אחר. אבל בשביל מישהו הרבה יותר מבוגר כל זה נראה חסר משמעות. אז כן היה מלך או לא היה מלך, הוא הפסיד, קראו לו דב שחור או חתול לבן, מה זה חשוב כל העניין הזה? כל זה עדיין בתוך הפער הקטן כל כך שיש בין אדם מבוגר לילד. הרי סוף סוף גם מבוגרים משחקים לא פעם במשחקים כאלה, ולא שונים בהרבה, ונעלבים מאוד.

המבט של המרום דברים מקבלים משמעות לגמרי אחרת. בתוך הגדרים של אדם, חיים קצרים או חיים ארוכים הם מאוד משמעותיים. כשאני רוצה בדברים בטווח של אלף שנה אז זה לא משנה אם מישהו מת כשהיה בן שלושים או כשהיה בן תשעים ושש. בתוך הטווח הזה כולם מתו אז זה לא משנה. מתוך נקודת השקפה שלי, ככל שאני מתעסק בהוויות יותר גדולות ויותר רחבות, הפרטים מאבדים את המשמעות שלהם. הם נעשים יותר ויותר סתמיים.

החלוקה הזו בנויה על המעורבות המתמדת שאני מעורב עכשיו בתוך מאורע פרטי בתוך עניין מסוים. כשאני מסתכל על הגלים הגדולים, על מאורעות של אלף שנה, החיים של פרטים ומה שקורה להם נעשה כל כך מטושטש. זו אחת הסיבות לכך שכשאנשים עוסקים בהיסטוריה זה שונה מאוד ממה שהם עוסקים בתוך זמן ההווה. כשאני עוסק בהיסטוריה אני יכול להגיד "טוב, כך וכך אנשים נהרגו, כך וכך אנשים נולדו, המאזן היה לטובה" וזה בסדר גמור אני יכול לשאת את הדברים האלו בשלוות נפש. כשאני חי בתוך המאורעות הללו המבט שלי הוא לגמרי אחר. כשאני מעבר להם, כשאני נמצא בנקודת ראות אחרת, קשה מאוד להתרגש מזה. אומרים שאורך החיים הממוצע בתקופה הרומית היה שמונה-עשרה שנה מפני שהייתה תמותת ילדים גבוהה מאוד, המון ילדים מתו לפני גיל שנה שזהו הייתה תופעה רגילה לגמרי בכל העולם, וזה היה הגורם העיקרי שהוריד הרבה מאוד את הגיל הממוצע של

משום שהתודעה איננה נמצאת עכשיו בתוך האדם אלא במידה מועטת מאוד. מבחינה של הארה, הנפש איננה פועלת באורה השלם והמלא אלא רק משאירה רשמים. כשאדם היה ער הוא היה אומר זה לא ייתכן, אבל כשהוא ישן אין לו שום בעיה להתעופף באוויר. אין שום בעיה שדבר אחד יהפוך להיות דבר שני בכל רגע, זה דברים של מה בכך לגבי כל חלום פשוט. אותם תהליכים של ערות אינם שייכים ואז כאילו החוקים של המציאות לגמרי לא קיימים, הם לגמרי שרירותיים. וזה העניין של שינה של מעלה מה שנקרא במקום אחר "דורמיטא".

ולכן כתיב "ויקץ כישן ה'". וכתוב "עורה למה תישן ה'". השינה הוא מגדיר אותה פה, הקדוש ברוך הוא מסתלק מן העולם. זה הביטוי של 'עזב ה' את הארץ'. ואז העולם הוא הפקר לכוחות שנמצאים בתוכו. הוא מגדיר את זה לא כמצב שלילי של הסתלקות. אלא הנפש שלי נמצאת עכשיו במקום אחר, בדרגה אחרת וכל הדברים הקטנים האלה לא משנים בשבילי. בתוך המדרגה העליונה שבה אני נמצא כל הדברים שמתרחשים עכשיו הם חסרי עניין וערך. כל זמן שאנחנו מתפללים התפילה שלנו היא למעשה לנוכחות האלוקית בתוך העולם, שהקדוש ברוך הוא יפעל בתוך העולם. כאשר זה לא נמצא – "חיכיתי לה' המסתיר פניו". מספרים על אחד מאחרוני חכמי המשנה (כתוב שגם נענש בידי שמים על זה) שהטיח דברים כלפי מעלה "עלית לך ונסתלקת למרום ואין אתה משגיח על בריותיך". יש עלייה למרום, ומנקודת

שיהיה גילוי אור אין-סוף ברוך-הוא בחכמה וחסד בבחינת עצמותו ומהותו יתברך בכבודו ובעצמו, ויאר פניו פנימיות רצונו, והיינו על ידי המשכת התורה והמצוות. וזהו "הבט משמים וראה", ו"השקיפה ממעון קדשך מן השמים", שם-מים שהיא בחינת התורה שנמשלה למים, ואזי "וברך את עמך את ישראל", כי על ידי בחינה זו נהיה אנחנו עם בני ישראל נתראים לפניו לדבר חשוב. כל עיקר ההשגה והגילוי הוא על ידי התורה, והתורה היא אצלנו בהתגלות. וזהו "נפתחו השמים ואראה מראות אלוקים" בחינת אספקלריא המאירה שעל ידי בחינת שמים, הנה מתראה לפניו כביכול כאילו על דרך משל רואה במראה המאירה שהיא מכלי זכוכית, שעל ידי המראה נראה הדבר שרואים בה דבר גדול יותר ומשובח יותר ממה שרואים אותה כך בלי מראה.

שיהיה גילוי אור אין-סוף ברוך-הוא בחכמה וחסד בבחינת עצמותו ומהותו יתברך בכבודו ובעצמו. ואנחנו מבקשים שיאר פניו פנימיות רצונו. והיינו על ידי המשכת התורה והמצוות. זה לא אומר שמבחינתו של הקדוש ברוך הוא טוב ורע הם שווים, אלא שכל העולם הוא לא רציני. זה בערך כמו שאני אבכה שפלוני ברומן הזה מת בקיצור ימים, טוב אז הוא מת ברומן בקיצור ימים. מה שאנחנו מבקשים שהקדוש ברוך הוא יגלה את עצמו בתוך המציאות של העולם שלנו, ושהדברים שהם פנימיות רצונו והדברים שהם חיצוניות רצונו יקבלו את מעמדם הנכון. משום שבתוך העולם שבו ר'ם על כל גוים ה', הפנימיות והחיצוניות נעשים חסרי משמעות. יותר פנימי או פחות פנימי, כל העולם הזה לא משנה ולא חשוב. וזה מה שאנחנו מבקשים וזהו "הבט משמים וראה". אם ר'ם על כל גוים ה' על השמים כבודו אז לכולם העולם הוא שווה. אנחנו מבקשים שלא יהיה "ר'ם על כל גוים השם על השמים" אלא "הבט משמים וראה" ו"השקיפה ממעון קדשך מן השמים" וזהו שם-מים שהיא בחינת

אנשים. זה לא הוריד את הגיל הממוצע של אותם אנשים שעברו את עשר השנים הראשונות לחייהם. הנוסח של דוד המלך "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה" לא השתנה כל כך הרבה למרות שאורך החיים הממוצע בזמנו של דוד היה בוודאי בסביבה של חמש-עשרה שנה. זה כלל הרבה מאוד תינוקות שמתו. כשתינוק מת בתוך משפחה זוהי טרגדיה מאין כמוה. כשאני מסתכל על זה ממרחק של שלושת-אלפים שנה אני יכול לדון בסטטיסטיקות. וכשאני דן בסטטיסטיקות אני אומר על המספרים האלו "טוב, היו חיים היו מתים. ודאי אנשים סבלו, אנשים מתו". וכל זה עדיין כשאני אדם, כשיש לי התייחסויות לחיים למוות, לטוב לרע לאסון ולהצלחה. אבל כשמסתכלים במבט של מעלה שהוא מעל לכל אלה, באותו מבט כל התמונות שבעולם הן אינדיפרנטיות. מתוך השקפה של מעלה יכול להיות דבר כזה. גדולתם ומעלתם של הגוים הרעים הרשעים נובעת מזה ש'רם על כל גוים ה'. מזה שהמבט הוא כל כך גבוה שאין בו חילוק בין דבר לדבר. וזה מה שאנחנו מבקשים

בתוך המהות בתוך עצמו, ואז כל מה שקורה בעולם שלנו נעשה חסר משמעות. ואנחנו כל תפילתנו היא בעצם הבט, התגלה.

הנוסח של הברכה, התפילה הם בעצם כל כולם דבר אחד – הבקשה של התגלות ה' בתוך המציאות של העולם הזה. אף על פי שהוא 'מגביהי לשבת' שבכל זאת יהיה 'משפילי לראות בשמיים ובארץ'. יש פה הכפילות: מצד אחד יש גבוה מעל גבוהים, רם על רמים שנמצא מעל ומעבר למציאות. ומן הצד האחר, מפני שזה כך, העולם שלנו כאילו נשאר הפקר, ותפילתנו היא שהדבר הזה יחזור שוב למקומו. שהקדוש ברוך הוא יתגלה בתוך העולם. 'תיראה ותגלה מלכותך עלינו במהרה'. כל הנוסח שאפשר לראות בכל הבקשות ובכל התפילות הוא הבקשה שהקדוש ברוך הוא יהיה השוכן בציון. שישים שוב את משכנו בעולם הזה, ואז ממילא הוא ידאג שיהיה סדר בעולם הזה, אז יהיה וברך את עמך את ישראל.

וזהו "נפתחו השמים ואראה מראות אלוקים" בחינת אספקלריא המאירה שעל ידי בחינת שמים - הוא עכשיו מדבר על זה, בצד אחר - הנה מתראה לפניו כביכול כאילו על דרך משל רואה במראה המאירה שהיא מכלי זכוכית שעל ידי המראה נראה הדבר שרואים בה דבר גדול יותר ומשובח יותר ממה שרואים אותה כך בלי מראה. אספקלריא כאן וגם בתוך ההקשר של הגמרא שם, היא סוג של משקפת. אם יש משקפת טובה ומשקפת מגדלת, אז אפשר לראות יותר טוב מאשר בלי המשקפת. כביכול הקדוש ברוך הוא מסתכל בתוך

התורה שנמשלה למים, ואזי כאשר אתה תסתכל למטה בתוך העולם, 'המשפילי לראות בשמים ובארץ', אזי "וברך את עמך את ישראל". כי על ידי בחינה זו נהיה אנחנו עם בני ישראל נתראים לפניו לדבר חשוב. כשהמבט הוא מבט מהשמים העליונים, כל העולם הוא לא חשוב. כשהקדוש ברוך הוא יביט בשמיים ובארץ, אז באותו מקום שהוא מסתכל בתוך העולם שלנו ובתבניתו, שם יש הבדל בין טוב לרע, בין מה שלמעלה ומה שלמטה, ואז יבוא 'וברך את עמך את ישראל'.

כי כל עיקר ההשגה והגילוי הוא על ידי התורה, והתורה היא אצלנו בהתגלות. התפילה 'הבט משמיים וראה' – כל זמן שהקדוש ברוך הוא נמצא כביכול בשמיים, פירושו של דבר שהעולם נשאר בערכו של הדבר הקטן והמוגבל אל מול האין-סוף. ואז העולם כאילו מתנהל בהפקר. השממית עולה למעלה, אלה שצריכים להיות למעלה נמצאים למטה מפני שכל זה לא משנה. זה כאילו אני יושב באיזה פלטין רחוק ואני יודע שבאיזה מקום יש לי עוד דירה. האם אכפת לי שעכבישים נמצאים בדירה הזו כשאינני נמצא בה? כשאני אגיע לתוך הדירה אז אני אפנה את העכבישים. הבקשה שלנו היא התגלות בתוך המציאות, וזה כמו מה שכתוב "השוכן איתם". התיאור של גלות השכינה שמופיע ביחזקאל שהשכינה יוצאת מקודש הקודשים, לכרוב, מהכרוב לכרוב אחר ויוצאת והולכת על הגג, על הכותל, ואחר כך חוזרת ועולה לשמיים. 'רם על כל גויים ה'" אומר שהמבט האלוקי איננו מסתכל יותר בתוך העולם. הוא מסתכל

כך על ידי הבטה והשקפה בבחינת התורה שם נראים לפניו ישראל שהם מקיימים התורה מבחינת שבח וגדולה. וזהו "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", פירוש: שהם ממשיכים להיות שורה ומתגלה בבחינת הוי' אחד שיהיה שורה בארץ התחתונה.

והנה אמרו חז"ל מצוות צריכות כוונה, היינו כוונת הלב, רעותא דלבא, המשיך אור אין סוף ברוך הוא שיומשך ויתגלה בבחינת חכמה וחסד. וזהו בחינת הזהב, שהזהב הוא מנוצץ כעין ניצוצים וגחלי אש לוחשות, וכך צריך להיות בחינת רעותא דלבא ברשפי אש האהבה. והיינו שיקיים מאמר חז"ל "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים", דהיינו כשישים אל לבו ויתבונן במוחו ושכלו מה שכתוב "אני ראשון ואני אחרון, ו"אני הוי' לא שניתי", ו"אתה הוא קודם שנברא העולם".

אומרת שה' יהיה אחד בארץ, זה כעמך ישראל.

וכאשר יש הסתכלות כזו על עם ישראל, שהקדוש ברוך הוא נמצא בעולם, בבחינה של 'המשפילי לראות בשמים ובארץ', המבט הזה הוא עושה את ההבדל בין עולם אחד למשנהו, בין הווייה אחת לאחרת. בתוך זה נוצר ההבדל בין הרע והטוב והמעולה והבלתי מעולה.

והנה אמרו חז"ל מצוות צריכות כוונה. אף על פי שיש בעניין הזה מחלוקת בפרטים ובעניינים, האם ועד כמה מצוות צריכות כוונה, הוא אומר ככה: שמצוות צריכות כוונה היינו כוונת הלב, רעותא דלבא. לכוונה, יש משמעות הלכתית, ויש לה משמעות ספציפית קבלית. והוא מדבר פה על משמעות שהיא לא זו לא זו אלא משמעות שאפשר לקרוא לה המשמעות החסידית שלה. זאת אומרת יש כוונה במובן ההלכתי, שהיא הכוונה והמודעות לזה שאני עושה מצוה, אני רוצה לצאת ידי חובת המצווה. זוהי כוונה במשמעות ההלכתית שלה.

יש כוונות במשמעות הקבלית שלהן - שאני חושב בשעה שאני עושה מעשה

אספקלריא המאירה ואז נראים הדברים יותר ברורים, יותר יפים ממה שהם כך.

כך על ידי הבטה והשקפה בבחינת התורה שם נראים לפניו ישראל שהם מקיימים התורה מבחינת שבח וגדולה. אנחנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא שהוא יביט, שהוא יראה את העולם דרך האספקלריא של התורה. בתוך האספקלריא של התורה, אנחנו נמצאים במצב אחר לגמרי. זאת אומרת כשרואים אותנו כך, בלי שום אספקלריא, אנחנו נראים יותר קטנים. כשרואים אותנו בתוך האספקלריא הזה, הגודל שלנו נעשה אחר, החשיבות שלנו נעשית אחרת. ואז ממילא לא יכול להיות ש"גויים מרקדים בהיכלו" וכל כיוצא בזה.

וזהו יותר מזה "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" פירוש שהם ממשיכים להיות שורה ומתגלה בבחינת הוי' אחד שיהיה שורה בארץ התחתונה. ישראל עושים כך: מי כעמך ישראל גוי - שהוא עושה שה' יהיה אחד בארץ, כך הוא קורא את זה. מי כעמך ישראל שיכולים לעשות שה' יהיה אחד בארץ. בעצם העניין הזה של "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", זאת

ברעותא דלבא, ברשפי אש, היא כאשר המצווה איננה נעשית שגרה, שזוהי אחת הבעיות שקיימות בעניין הזה, אפשר להיכנס לשגרה בכל דבר וגם במצוות. בן אדם עושה את הדברים, בשגרה שהולכת ונמשכת פעם אחרי פעם. כדי לצאת מזה, הוא צריך שיהיו בעיניו כחדשים. כל פעם יש לו התגלות חדשה של המצווה.

דהיינו כשישים אל לבו ויתבונן במוחו ושכלו מה שכתוב "אני ראשון ואני אחרון" ויחשוב על העניין הזה "אני הוי" לא שנית" ו"אתה הוא קודם שנברא העולם אתה הוא לאחר שנברא העולם". ההסתכלות בכל הבחינות הללו אומרת שהוא מתבונן בהווה האלוקית שהיא בלתי מוגדרת, בלתי מוגבלת ושמבחינתה העולם הוא כאין. מהצד הזה כל התגלות: מצווה, התורה היא מין בריאה חדשה, הווה חדשה שעכשיו צומחת ומתהווה בתוך האדם. והאדם עכשיו פוגש אותה בפגישה חדשה של מציאות אחרת. משום שברגע שאני מניח: אני נמצא כאן, הקדוש ברוך הוא נמצא שם, יש בינינו יחסים, מערכת יחסים קבועה כזו או כזו, ואנחנו שומרים את היחסים הללו, והעולם הוא עולם ואני יכול לסמוך עליו שהכסא ישאר כסא מהיום עד לשעה שיהרסו אותו וכך הלאה. באותה שעה אינני יכול להגיע לאיזשהו שינוי של הרגשת התחדשות. ברגע שאני רואה את בריאת העולם כהפתעה, את מציאותו של העולם בכללה כדבר שאני לא יכול לצפות אליו, שאני לא יכול לקוות אליו, פתאום נוצר עולם, פתאום יש מציאות כזו. ועכשיו אני יוצר קשר עם הקדוש ברוך הוא, למרות

מסוים על המשמעויות או על כל מגוון היחסים שיש לדבר הזה גם בכל מיני עולמות. וכשאני אומר שמצווה מסוימת היא לייחד את שתי האותיות הראשונות של ה' עם שתי האותיות האחרונות של ה', זוהי כוונה על דרך הקבלה, שאני מכוון מה המשמעות של אותה פעולה שאני עושה בתוך עולם עליון יותר.

ויש כוונה כמו שהוא מדבר בה כאן. הכוונה שלו היא 'רעותא דלבא', רצון הלב, הרציה שבלב. ומהי הרציה שבלב? להמשיך אור אין סוף ברוך הוא שיומשך ויתגלה בבחינת חכמה וחסד. כוונת הלב כאן, היא שהוא רוצה שהקדוש ברוך הוא יבוא ויתגלה בתוך מציאות העולם.

וזהו בחינת הזהב. הוא הרי התחיל מהכתוב הזה "ראיתי והנה מנורת זהב כולה". הוא אמר שמנורת הזהב בכללה היא דבר ה', היא כנסת ישראל. מהו עניינו של הזהב? שהזהב הוא מנוצץ כעין ניצוצים וגחלי אש לוחשות, וכך צריך להיות בחינת רעותא דלבא ברשפי אש האהבה. הזהב הוא הבחינה הזו של האש שבלב, והאש הזאת צריכה להיות אם הוא רוצה להמשיך רעותא דלבא. כאמור, הכוונה שעל פי קבלה היא כוונה במחשבה. זאת אומרת אני חושב על דברים מסוימים, אני אומר יהי רצון ואני חושב על העניין הזה. הכוונה שהוא מדבר בה כאן היא כוונה שבאה מתוך רעותא דלבא, מתוך רציית הלב, מתוך תשוקת וחמדת הלב, שאדם רוצה שכך יהיה.

ואיך בן אדם עושה את זה? והיינו שיקיים מאמר חז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים. אחת הדרכים שאדם יכול לעשות מצווה

וזוהו פרוש הראשון של "בשמים ובארץ", דהיינו שמשפיל את עצמו לתוך שמים וארץ.

וביאור פרוש השני שבחינת שמים וארץ הוא הגורם ההשפלה, יובן עם מה שכתוב "וגלה על ראשה". שפרוש גולה הוא מלשון גולת הכותרת, שהיא בחינת כתר למעלה מן הראש, והיינו בחינת כתר מלכות עטרת תפארת. והענין, כי זה כלל גדול בעבודת ה' שהעבודה שמצד הרצון והבחירה שמחמת השגת המשכילים קרבת אלוקים כי טוב אין זו נקראת בשם עבודת עבד. כי עיקר העבודה היא לקבל עליו עול מלכות שמים שהיא למעלה מן

מוציא את המאמרים האחרים, זה 'מודים אנחנו לך על שאנו מודים לך'. אני מודה לקדוש ברוך הוא שנתן לי את הזכות להודות לו, להיות באיזשהו קשר.

יש כיוצא בזה בתוך המציאות בהרבה מאוד מקומות. יש משל שאומר כשאני רואה את האריה בפעם הראשונה, אז אני יכול להיבהל. כשאני הולך אתו בכל יום ויום לטייל, אז אני לא שם לב יותר לענין הזה. האדם יכול ללכת עם מלך גדול ונורא, וכמה זמן אפשר להישאר בהרגשה של האימה? זו אחת הבעיות שאמרו אותה לגבי אלה שנמצאים קרוב לאנשים גדולים. לאט לאט, הרגשת המרחק או הרגשת היחס מתטשטשת. טוב, בפעם הראשונה התפעמתי שמישהו בכלל כזה נמצא בעולם. בפעם השנייה אני מסתכל. בפעם השלישית אני רואה כבר את קמטים ואת הכפלים. בפעם הרביעית אלא דברים של מה בכך, כך רואים בכל יום תמיד. וכדי לצאת מזה, זאת הנקודה של "אני הוי' לא שנית". למרות שהאדם מתרגל, הקדוש ברוך לא השתנה. ולמרות שהוא פועל ומשפיע בתוך העולם, עדיין הוא נמצא מעבר ועדיין הוא נמצא בבחינת אין סוף, ושכל העולמות כולם הם

שאפשר לומר שאיני כדאי וראוי לכך, לא בגלל פגמי שלי כאדם מסוים, אלא בגלל חוסר מציאותו של העולם. ההתייחסות הזו של האדם אל המצווה או אדם אל הקדוש ברוך הוא, יכולה להתחדש ברגע שאדם שם לב לבחינת המרחק, לבחינה של החסד או הנתינה היתרה שיש בעצם היכולת לבוא ולדבר אל הקדוש ברוך הוא. וכאשר אדם שם לב אל הצד הזה של הדברים, יש לו הרגשה אחרת לגבי אותה מציאות.

בנוסח התפילה יש נוסח שיש לו אמנם אריכות ובגלל זה במידת מה גם מפסיד את הפואנטה שלה. יש מה שנקרא 'מודים דרבנן', שהוא הנוסח שאומרים כששומעים בברכת מודים מפי שליח הצבור. המשפט הבסיסי בתוך זה הוא משפט שבגלל האריכות והמשפטים המוסגרים שם, הוא לא ניכר תמיד לאוזן.

המשפט הבסיסי הוא 'מודים אנחנו לך על שאנו מודים לך'. זהו בעצם המשפט המרכזי שנמצא שם, אלא שהוא מופיע עם כל כך הרבה משפטי עזר ותוספות ועוד ועוד, עד שאני שוכח את העניין, שתמציתו של המשפט הזה, אחרי שאני

הכותרת שהיא בחינת כתר שלמעלה מן הראש, והיינו בחינת כתר מלכות עטרת תפארת. בחינת כתר היא בחינת הרצון, והיא במובן הזה הרציה שאין לה טעם. הרצייה, כך רציתי. או כמו שמופיע במקום אחר, לא כתשובה אלא כאמירה שבאה ומסבירה ולא מסבירה.

יש סיפור שמשם רבינו רואה את חייו של רבי עקיבא, את גדולתו של רבי עקיבא ואת מותו של רבי עקיבא בייסורים, והוא שואל: 'זו תורה וזו שכרה?' והקדוש ברוך הוא עונה לו: שתוק, כך עלה במחשבה. ו"שתוק, כך עלה במחשבה", פירושו: כך אני רוצה. אינני בא ואינני מסביר. זוהי רצייה שעומדת ככה, ככה זה!

כל כך הרבה דיברו על מהו הטעם שמאחורי הרצייה. אבל אנחנו מדברים פה על בחינת הרצייה במובן של "כך אני רוצה". והענין כי זה כלל גדול בעבודת ה' שהעבודה שמצד הרצון והבחירה שמחמת השגת המשכילים קרבת אלוקים כי טוב אין זו נקראת בשם עבודת עבד. הרי אפשר לעבוד את ה' מתוך אהבה, מתוך רצון לקרבת אלוקים. אני מתבונן בעניין הזה ואני עושה דבר שהוא נראה בעיני הישר והטוב. אני עושה אותו מפני שאני חפץ בקרבתו, אני חפץ באהבתו. העבודה הזו איננה נקראת עבודת עבד. היא בעצם לא בחינה של 'עבודה' או לא בחינה של 'עבדות', כמו שהיא בחינה של כמעט שותפות. אני בוחר לעשות דבר מסוים, משום שהוא טוב ויפה ונחמד ונעים וכך הלאה. כי עיקר העבודה, בבחינה של עבודה, דוקא של עבודת ה' היא לקבל עליו עול מלכות שמים שהיא למעלה מן

אינם ערוך כנגדו ולכן נוצר יחס אחר בזמן המצווה. זה מה שקורה לאדם שעוסק בכל מיני דברים, הוא צריך בכל פעם תזכורת חדשה שאומרת "מה המרחק בינינו?".

וסיפרו פעם על צדיק אחד שקם מהמיטה בשעה מאוחרת, והוא אומר: התחלתי להגיד מודה אני לפניך. התחלתי לחשוב מי זה אני? ומי לפניך? ונשארתי במיטה להרהר בעניין הזה, מי זה אני ומי זה לפניך. אדם יכול לעבור על העניין הזה בדרך שגרה, ועל ידי שיתבונן, שישים על לבו, שיתבונן במוחו ושכלו. על ידי זה, נוצר הקשר הזה מחדש.

וזהו פרוש הראשון של בשמים ובארץ דהיינו שמשפיל את עצמו לתוך שמים וארץ. זה "המשפיל לראות בשמים ובארץ". הקדוש ברוך הוא מוריד את עצמו ומסתכל בתוך השמים ובתוך הארץ, וכאשר הוא מסתכל בהם נוצר אז בעולם סדר אחר, זהו צד אחד של הדבר, ואני יוצר מערכת יחסים אחרת.

המשכה על ידי ביטול בבחינת עבד

וביאור פרוש השני שבחינת שמים וארץ הוא הגורם ההשפלה. "המשפיל לראות בשמים ובארץ" הבי"ת של בשמים ובארץ - לא בבחינה של 'בתוך', אלא בי"ת של 'על ידי'. כמו שאני כותב 'בעט', פירושו של דבר: אני עושה על ידי זה. המשפיל לראות בשמים ובארץ - על ידי השמים והארץ. יובן עם מה שכתוב, באותו פסוק שממנו הוא התחיל: "והנה מנורת זהב כולה וגלה על ראשה". מה זה גולה על ראשה? שפרוש גולה הוא מלשון גולת

הטעם והדעת המושג, וכמו שכתוב: "שום תשים עליך מלך". וזהו כמאמר חז"ל "בטל רצונך מפני רצונו", שיהיה לו ביטול רצון וכאילו אין לו רצון אחר כלל, רק לקיים מה שמצווה עליו ה' יתברך. ועל ידי קבלה זו אתכפיא סטרא אחרא ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא. וזהו "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם", שנמשך להיות בחינת מלכותו על העולם מחמת ביטול רצון להיות עבד לו. ואזי נמשך מלמעלה להיות בחינת מלך, כי אין מלך בלא עם. וזהו "כי לי בני ישראל עבדים", פרושו שעל ידי שיהיו בבחינת עבדים אזי יהיו 'לי', ואזי יומשך גילוי אור אין סוף ברוך הוא ממקורא דכולא.

וזהו "המשפילי לראות בשמים ובארץ", פירושו שעל ידי בחינת שמים וארץ שהם בחינת תורה שבכתב ותורה שבעל פה,

אבל קבלת עול מלכות שמים היא שאני מבטל את רצוני וזה לא משנה אם זה נעים לי או לא נעים לי, אלא שאני עושה מה שמורים לי לעשות.

ועל ידי קבלה זו, שאדם כופה את עצמו לקבל עול מלכות שמים, אתכפיא סטרא אחרא ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא לעילא. (= על ידי זה הסטרא אחרא נכפית, על ידי זה מתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא). יש במקומות רבים דיון די ארוך בשאלה הזו, שהיא מופיעה כמו מין שאלה בתפילת ראש השנה: "אם כבנים אם כעבדים". יש דיון גדול במערכת היחסים בין בן לעבד, כשהבן עושה רצון אביו הוא הרי עושה את זה מתוך אהבה. הוא עושה מתוך אהבה, מפני שהוא בן ומפני שהוא רוצה לעשות. ויש בזה יתרונות גדולים. אבל יש גם צד אחר שלמרות שעבד הוא בבחינות רבות פחות מאשר בן, יש מעלה בעבודתו של העבד, משום שהעבד לא יכול לומר: לא מתחשק לי. יתר על כן, עבד שמקבל עליו עול מלכות, הקבלה הזו היא במובן מסוים קבלה טוטלית. היא קבלה של מלכות

הטעם והדעת המושג וכמו שכתוב "שום תשים עליך מלך". זה קשור למה שהוא הזכיר לגבי כתר מלכות, 'שום תשים עליך מלך' פירושו שאני שם עלי מישהו שהוא מלך וכוונתו של הדבר שאני ממלא את פקודותיו ואינני עושה את זה מפני שהסכמתי לעשות את הדבר.

יש הבדל בהתייחסות שאני עושה מפני שאני מסכים שהדבר הזה הוא יפה, ובין מצב שבו אני מקבל הוראות. והענין של קבלת מלכות הוא: אני מקבל את הדבר, אני מקבל את הרצון בכל אופן שיהיה, בין כשהוא נראה לי ובמיוחד (בקבלה מהסוג הזה) כשאני נראה לי.

וזהו כמאמר חז"ל בטל רצונך מפני רצונו, שיהיה לו ביטול רצון וכאילו אין לו רצון אחר כלל, רק לקיים מה שמצווה עליו ה' יתברך. יכול להיות דבר שאני אוכל את הצ'ולנט שלי, ואני אומר "ריבוננו של עולם, יפה עשית שעשית צ'ולנט" ואני גם מסכים איתך שזה דבר טוב. ואני נהנה. זה נכון שזו מצווה, אבל זו מצווה טעימה, למי שטעים לו. זו מצווה טעימה, ויש עוד כמה מצוות כאלה שהן טעימות.

וזהו "כי לי בני ישראל עבדים" פרושו שעל ידי שיהיו לי בבחינת עבדים, אזי יהיו לי, ואזי יומשך גילוי אור אין סוף ברוך הוא ממקורא דכולא. יש פה צד כאילו מוזר. הקבלה של עול מלכות שמים היא מושכת, וכביכול מכריחה את מלכות שמים. כל עוד כביכול הקדוש ברוך הוא נמצא לעילא לעילא, אני יכול לאהוב, אני יכול להתייחס, אני יכול לעשות כל דבר אחר. אבל ההתייחסות שלי היא שלי. ברגע שאני מקבל את המלכות, באותה שעה אני כביכול יוצר את המלכות, קבלת המלכות יוצרת את המלכות, היא כביכול מכריחה את הקדוש ברוך הוא להיות מלך העולם. מכיון שהעולם רוצה בו כמלך, אזי הוא נעשה מלך של העולם.

אתערותא דלעילא על ידי אתערותא דלתתא

וזהו "המשפילי לראות בשמים ובארץ" פירושו שעל ידי בחינת שמים וארץ שהם בחינת למשל תורה שבכתב ותורה שבעל פה, השמים והארץ מכריחים אותו להשפיל לראות. יש פה כאילו הצד הזה שהוא צד חדש, ומוזר. ברגע שאני קובע מערכת יחסים שבה אני עבד, האדון נעשה אדון כאילו בעל כורחו. בזמן שבכל מערכת יחסים אחרת היא עדיין תלויה ברצונו.

באופן אחר אפשר להגיד ככה: כשאני אוהב מישהו, זוהי הרגשה שלי. היא כשלעצמה לא כופה שום דבר על הנאהב. אני יכול לאהוב אותו מלא לבי, אני אוהב אותו והוא חושב על דברים אחרים. היחס הזה מצד עצמו, הוא יחס חד-צדדי שבא

שמים שמתגלה בתוך המציאות בלי שום שיעור וסייג שבנוי על הרצייה שלי. כשאדם עושה מתוך השגה, יש בתוך העניין הזה תמיד הגבלה. מין משפט מגביל: "אני עושה את רצונך, כל זמן שאני מסכים שרצונך הוא בסדר". ומן הבחינה הזו, אני משאיר את עצמי כמות שאני, אם כי אני בונה מערכת יחסים שיכולה להיות מערכת יחסים מאוד אוהדת ומאוד אוהבת. בבחינתו של העבד אני אינני בונה מערכת יחסים שבנויה על הרצייה שלי. הרציה או ההסכמה או ההנאה שלי, היא דבר לגמרי צדדי, מפני שלא לא שואלים אותי אם אני רוצה או לא רוצה. אם כך פירושה של המלכות הוא ההכפפה של הרצון שלי לרצון של מעלה.

וזהו שאומרים בברכות "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם", עכשיו הוא מדגיש את העניין הזה של מלך העולם, שנמשך להיות בחינת מלכותו על העולם מחמת ביטול רצון להיות עבד לו. ואזי נמשך מלמעלה להיות בחינת מלך כי אין מלך בלא עם. כאן יש סיבוב נוסף של העניין הזה. כאשר העם רוצה, כאשר העם מקבל עליו את המלכות, אז המלכות מתגלה בתוך המציאות. המלכות מתגלה במציאות משום שבעצם המלכות אין לה קיום אלא כאשר יש עם. אין מלכות בלא עם. המלכות היא לא מושג שיכול לעמוד בפני עצמו בלא שיהיה עם. ולכן כאשר יש עם אז המלך יכול להתגלות. ולפי זה יוצא כאשר העם אומר שהוא מקבל על עצמו את המלכות, המלכות כאילו נוצרת ונבנית בתוך מציאותו של העולם.

פעמים שנקראים בחינת תורה ותפילה, ועל ידי זה גורם ירידת והמשכת אור אין סוף ברוך הוא. כי התפילה היא מבחינת ארץ, שהיא בחינת ביטול הרצון להיות כעפר, וזהו ענין הצעקה במרירות "צעק לבם", "ויצעקו אל ה' בצר להם", על ידי זה "ופרעה הקריב". כי על ידי אתערותא דלתתא מעומקא דלבא במרירות נפשו מפנימיות נקודת הלב, אזי אתכפיא סטרא אחרא ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא. וכן על ידי התורה והמצוות, "אשר קדשנו במצוותיו", שהעלנו בקודש העליון, כמו שכתוב במקום אחר רוח אייתי רוח ואמשיך רוח ה' וגילוי אור אין סוף ברוך הוא ממקרא דכולא. וזהו בחינת מנורת זהב, בחינת שמאל, כמו שכתוב: "מצפון זהב יאתה".

אך הגורם לבחינה ומדרגה רבה זו ובטול רצון זה,

כי התפילה היא מבחינת ארץ שהיא בחינת ביטול הרצון להיות כעפר וזהו ענין הצעקה במרירות "צעק לבם" "ויצעקו אל ה' בצר להם". התפילה, יש לה אלפים של צורות ואלפים של מופעים. אבל יש תפילה אחת (שאגב מבחינת ההלכה התפילה הזו היא לכל הדעות תפילה, לכל השיטות ההלכתיות) התפילה הזו שבה אני צועק אל הקדוש ברוך הוא. והוא נכנס לענין הזה של הצעקה. הצעקה אל הקדוש ברוך הוא, היא בעיקרה אותה נקודה של ביטול עצמי, ביטול רצון עצמי והתבטלות. מדוע? מפני שבכל מקום שאני צועק, זה מפני שאני אומר: אני אינני יכול לעשות, אני אינני יכול להגיע. וככל שההרגשה של ביטול, תחושת האפסות, ותחושת חוסר התועלת שלי מצד עצמי היא גדולה יותר, הצעקה נעשית יותר שלמה ויותר אמיתית.

דרשו את העניין הזה על ידי זה: ופרעה הקריב. מדובר על העניין הזה שלא נאמר 'פרעה קרב' אלא 'פרעה הקריב'. ויש מדרש חז"ל 'פרעה הקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים'. מדוע?

מהצד שלי. לעומת זאת, כאשר אני מקבל את מרותו של האדון, מציאותו של האדון כאילו נכפפת, ונכפית לתוך המצב הזה של ההתייחסות הדו-צדדית, משום שלולא זאת לעבדות אין משמעות. למערכת היחסים הזו אין משמעות בצד אחד בלבד.

האדון איננו צריך לעשות דבר. אבל במקרה שלנו, העובדה שהקדוש ברוך הוא מסכים להיות מלך העולם, היא מה שאמרנו על 'המשפילי לראות' ועל 'השקיפה ממעון קדשך מן השמים'. השקיפה ממעון קדשך מן השמים פירושו שאנחנו כביכול רוצים שהקדוש ברוך הוא לא ישאר בתחומו הטרנסצנדנטי. אנחנו רוצים שיהיה גילוי אימננטי של המהות שלו בתוך המציאות שלנו. את הגילוי זה, אני יכול לגלות דווקא על ידי זה שאני מקבל עול מלכות שמים, והדגשה דווקא בבחינה של המלכות, ובבחינה של העול. ואותו דבר בעצמו פעמים ששמים וארץ נקראים בחינת תורה ותפילה ועל ידי זה גורם ירידת והמשכת אור אין סוף ברוך הוא. ועכשיו הוא מסביר מדוע בתפילה.

ואחור הוא מערב, לכן דרום הוא ימין. וכך הוא נקרא, ימין ותימן. וצפון הוא שמאל בכל עת. זאת הכוונה שהזהב בא מצד השמאל. הצד האחר של הענין הזה הוא כאשר דברים מגיעים לא מצד החסד, אלא מצד הגבורה, לא מצד האהבה, אלא מצד המרירות, לא צד ההתקשרות והחפץ, אלא הצד הזה של החוסר האונים, זהו צד אחר של מנורת זהב כולה. זאת אומרת הוא דבר פה בשני אופנים שונים. המופע האחד היה, שאנחנו אומרים: תסתכל דרך התורה, תסתכל דרך המצוות. תראה, השקיפה, בך את עמך ישראל ראה כמה אנחנו כאלה וכאלה, כמה אנחנו "מי כעמך ישראל גוי אחד". כל זה הוא בחינה של התעוררות, של רצייה לבנות קשר. אבל זו התעוררות מסוג אחד, שהיא בבחינה של אהבה, בבחינת בנים למקום. ויש בחינה אחרת שהיא דווקא רואה את הזהב לא כדבר הנוצץ, אלא מין הסטרא דשמאלא, הביטוי של הגבורה, שממנו הוא סוג אחר. זאת אומרת זהו גם כן זהב, אבל אני רואה אותו לא בצד ההתנוצצות שלו, אלא כמו שמדברים על אש. אני יכול לראות את האור שלה, ואני יכול להיכוות ממנה. היא פועלת משני הצדדים הללו.

אך הגורם לבחינה ומדרגה רבה זו ובטול רצון זה. הוא דבר פה על הבחינה הזו שאדם 'צעק לבם אל ה'". ויכול להיות 'צעק לבם אל ה' שהוא חיצוני. לוחצים אותו. יש לי צרות. אין לי לאן לפנות, ואז אני פונה אל הקדוש ברוך הוא. מפני שגמרתי את כל הכתובות האחרות, אני פונה אל הכתובת הזו, וזה כרגיל.

כשרואים את פרעה רודף אחריהם, ולוחץ אותם, אז כולם צועקים לה'. בין אלה שהיו חסידים ישרים ותמימים שמתפללים שש פעמים ביום ובין אלה שמעולם אינם מתפללים, כשפרעה הקריב, כולם צועקים. מאיפה זה בא? הוא לא מדבר על הלחץ החיצוני, אלא על מידת ההכנעה הפנימית שהיא יוצרת את ההכנה של תפילה.

ועכשיו הוא מסביר, כי על ידי אתערותא דלתתא, = התעוררות של מטה, מעומקא דלבא במרירות נפשו מפנימיות נקודת הלב אזי אתכפיא סטרא אחרא ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא. כאשר אני מעורר איזושהי נקודה שהיא נקודת פנימיות הלב, 'צעק לבם אל ה'', על ידי זה אני מעורר את העליונים. וכן על ידי התורה והמצוות, שהוא הגדיר אשר קדשנו במצוותיו, שהוא מפרש שהעלנו בקודש העליון, מפני שפירושו במשמעות הכי פשוטה של המילה "עשה אותנו קודש על ידי מצוותיו".

כמו שכתוב במקום אחר רוח אייתי רוח ואמשיך את רוח ה' וגילוי אור אין סוף ברוך הוא ממקרא דכולא. ההרגשה הזו של ביטול עצמי היא זו שגורמת לצעקה, לזעקה, לתפילה. והיא יכולה להיות גם האופן שבו בן אדם מתקשר אל המצווה, מפני שהוא מתקשר בדבר היחיד שמציל אותו, הדבר היחיד שיש לו ממשות ומשמעות.

וזהו בחינת מנורת זהב, זהב הוא בחינת שמאל, כמו שכתוב מצפון זהב יאתה. וצפון בתוך הגיאוגרפיה שלנו הוא תמיד שמאל. זאת אומרת אם קדם הוא מזרח

הנה כתיב: "ושנים זיתים עליה אחד מימין הגולה ואחד על שמאלה", וכתוב אחד אומר: "אשר הם מריקים הזהב", פירוש: שעל ידם נמשך בחינת הזהב. והם הם בחינת התורה והמצוות בשורשם, שמהם נשפע בחינת ההתעוררות בניצוץ אלוקות שבאדם לעורר את אהבה כרשפי אש ומרירות על נפשו מעומקא דליבא, בצר לו בגלותא במאסר הגוף, ולהיות כלתה נפשו להשתפך אל חיק אביה בכלות הנפש לצאת מנרתיקה.

וזהו "כי עמך מקור חיים", רוצה לומר שמקור החיים והמשכות שפע אור אלוקי בכל העולמות עליונים ותחתונים הוא בטל וטפל לגבי קודשא בריך הוא בכבודו ובעצמו, כי הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו אינו בגדר המשכה והשפעה כלל. אלא ש"באורך נראה אור", דהיינו על ידי הארת אור התורה ומצוות שהן הן בחינת אברים דמלכא שם, בחינת המשכה להיות נראה אור ונתגלה בבחינת גילוי. וגם אנחנו נראה, כי מאחר שעל ידינו מתראה האור הרי אנחנו נראים באור זה, ומתגלה הארה קדושת ישראל, וכמו שכתוב: "ומי כעמך ישראל".

קורה כשכל הרופאים אינם יכולים לעזור?
אז אני פונה לקדוש ברוך הוא בצר לי.
עכשיו אנחנו מדברים על 'בצר להם', לא בבחינה הזו של 'פרעה הקריב'. איך נובעת היכולת לגלות את הכוח הזה, את התכונה הזו שבנפש, את הצעקה, את הביטול בלי שאני אהיה במצור ובמצוק. מפני שבזמן שהמצור והמצוק רק יסורו, יקרה כמו שקורה בכל ספר שופטים, שכל כולו הוא תיאור חוזר של אותו אלמנט.

קודם היו ישראל חיים פחות או יותר בשלווה. ואז חיים כדרך הטבע. באות צרות יותר גדולות ויותר גדולות, אז עושים תשובה גדולה. אחר כך מסתלקת הפורענות והם שוב חוזרים וחוטאים. זו הדרך, זה המסלול המקובל.

אבל הוא מדבר על: איך הדבר הזה נובע מתוך עצמו? הנה כתיב "ושנים זיתים עליה אחד מימין הגולה ואחד על שמאלה" וכתוב אחד אומר "אשר הם מריקים הזהב" פירוש שעל ידם נמשך בחינת הזהב. והם הם, הזיתים הללו, שהם כאילו

היה פעם, לפני כמאתים שנה, רופא שקרה לו מה שלא תמיד קורה לרופאים. הוא נהיה בעל תשובה גדול, ובסופו של דבר הוא נעשה בפועל אדמו"ר לחסידים, אפילו יצא לא מזמן ספר עליו. זה היה איש מעניין ומוזר בכל מיני דברים. ובזה שהוא נעשה חסיד, אם הוא היה קודם אדם ככל בני האדם, אז אחר כך הוא בוודאי לא היה. היו מספרים עליו שהוא היה בא לחולה אז החולה היה רושם לו פתק כמו שרושמים לצדיק, והוא היה רושם לחולה פתק כמו שרופא רושם לחולה. אבל הוא היה הוא אומר ככה: כשהוא בא לחולה, אם הכל בסדר אז על זה נאמר 'בורא רפואות', זאת אומרת הוא רושם את הרפואה. אם זה לא מועיל, והוא גמר את כל מה שהרפואה יכולה לעשות, היה אומר שצריכים להגיד את ההמשך: 'נורא תהילות', שיגידו תהילים. אם זה לא מועיל - 'אדון הנפלאות', רק הקדוש ברוך הוא יכול לעזור. הלכתי לרופא והלכתי לעוד רופא ועוד רופא. מה

הוא בכבודו ובעצמו כי הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו אינו בגדר המשכה והשפעה כלל. לא 'אתה מקור חיים', משום שמבחינת 'אתה', לחיים אין משמעות. אלא 'עמך מקור חיים', מקור החיים הוא טפל אליך.

אלא שבאורך נראה אור דהיינו על ידי הארת אור התורה ומצוות שהן הן בחינת אברים דמלכא שם בחינת המשכה להיות נראה אור ונתגלה בבחינת גילוי. הוא הרי התחיל במאמר הזה בעניין של "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור". הוא פרש את 'נראה' בשתי צורות, הן נראה במשמעות של יחיד נסתר: באורך האור נראה, והן במשמעות של רבים מדברים באדם: אנחנו נראה אור. השאלה מה זה 'נראה אור'? אז הוא מסביר ככה: יש 'אורך', מן האור שלך שאתה נתת בתורה ומצוות, על ידי זה מתגלה האור, באורך נראה אור. והצד הזה לא סותר את ההסבר השני: וגם אנחנו נראה. ויותר מזה, אנחנו נראה כי מאחר שעל ידינו מתראה האור, הרי אנחנו נראים באור זה. ומתגלה הארה קדושת ישראל וכמו שכתוב, שהוא התחיל "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". ההמשך והכללה של הדברים היא: 'אורך' - שלך. הוא יוצר מצד אחד את האור, הוא מאיר את האור, הוא מגלה אור. האור הזה גם מגלה אותנו, הוא מאיר אותנו.

המאמר הזה עומד בכללו - על תנועה, משחק של שני דברים. הצד האחד: איך אנחנו מתראים לפני הקדוש ברוך הוא איך האור שלנו נדלק. והצד האחר היה: איך אנחנו מתבטלים לפני הקדוש ברוך הוא? זאת אומרת הזהב הזה, הזהב בבחינת

מריקים את הזהב, שהם מריקים את השפע אל המנורה הזאת - מנורת הזהב כולה, הם בחינת התורה והמצוות בשורשם שמהם נשפע בחינת ההתעוררות בניצוץ אלוקות שבאדם לעורר את אהבה כרשפי אש ומרירות על נפשו מעומקא דליבא בצר לו בגלותא אבל לא בגלות הזו אלא במאסר הגוף, ולהיות כלתה נפשו להשתפך אל חיק אביה בכלות הנפש לצאת מנרתיקה. השורש של התורה והמצוות מאיר בתוך נשמת האדם לתת לה את האפשרות להגיע לתשוקה הזו, שהיא ביטול של 'נכספה וגם כלתה נפשי'. במקום אחר הוא מסביר שבדרך כלל בהרגשה של אהבה, יש חלק של אגואיזם (יש כאלה שאומרים שזה חלק עיקרי), כשמישהו אומר: 'אני אוהב', יש תמיד שאלה: מה יותר גדול? בדרך כלל ה'אני'. ולפעמים כל העניין של אהבה איננו אלא ההגדלה של ה'אני' על ידי זה שאני כולל עוד משהו. אבל יש את ההרגשה של 'נכספה וגם כלתה נפשי'. לא רק הכיסופים - אני רוצה משהו - אלא ההרגשה הזו של כלות הנפש שהוא דיבר עליה, שזהו הביטול הגמור, שאינני חושב יותר על עצמי ומה יהיה לי אלא הצעקה בעצמה. וזוהי הבחינה שנובעת מפני שלמנורת הזהב יש צינורות שנותנים לה את האפשרות לעורר בתוכה את העניין הזה.

וזהו "כי עמך מקור חיים". עכשיו הוא חוזר בדיוק להתחלה של המאמר. רוצה לומר שמקור החיים והמשכות שפע אור אלוקי בכל העולמות עליונים ותחתונים הוא בעצם בטל וטפל לגבי קודשא בריך

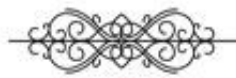

המלכות, את עול מלכות שמים, על ידי זה מתעורר האור אפילו בעל-כורחו. השמיים וארץ מכריחים את הקדוש ברוך הוא לעשות אור. הוא משפילי לראות בשמים ובארץ משום שהשמים והארץ צועקים אליו. ומפני שהם צועקים אליו, הוא משפילי לראות ורואה את השמים וארץ. הוא אומר ששני הדברים הללו אינם סותרים אחד את השני, אלא הם שני צדדים של התמונה. איך הקדוש ברוך הוא ממרום שבתו, מההפשטה שאין לה שום קשר אל המציאות, בכל זאת אנחנו מגיעים לזה שהקדוש ברוך הוא יתעורר ויתגלה בתוך העולם הזה ושנאנחנו נקבל את ההארה שלו מתוך המציאות שלנו.

היקר, בבחינת הדבר הנוצץ והזהר, והזהב מבחינה של השמאל. שני הדברים הללו הם יוצרים גם את כפל המשמעות, יש פה כפל משמעות שהוא כל הזמן חוזר עליו. 'באורך נראה אור', בשתי משמעויות, 'המשפילי לראות בשמים ובארץ' בשתי משמעויות. הוא מסביר ששתי המשמעויות הללו הם בעצם שני אופנים של התייחסות. אופן אחד של התייחסות שהוא בעצם המשכה, שאנחנו מבקשים את בחינת החסד, בחינת ההמשכה. אנחנו אומרים: הסתכל בשמים ובארץ וכאשר תראה בשמים ובארץ ממילא יהיה לנו אור. והאופן האחר היה על ידי זה שאנחנו מבטלים את עצמנו מכל וכל, על ידי זה שאנחנו צועקים אל ה', על ידי זה שאנחנו מקבלים את ה'גולה על ראשה', את כתר

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: ₪ 2

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

